

Шумейко О.А.
м. Харків, Україна

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ

ЯК СКЛАДОВА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Невід'ємним елементом культури спілкування є володіння мовним етикетом. Норми поведінки і форми поводження, які вироблені в суспільстві, об'єднуються в цілісній системі, яку прийнято називати етикетом. Ці норми становлять собою категорію історичну і змінну. У кожному суспільстві вони залежать від характеру суспільних відносин.

Своєрідні правила ввічливості, наявні в мовленні, називають мовним етикетом. Мовний етикет - встановлені традицією висловлювання ввічливості, вибір яких зумовлений ситуацією спілкування.

Мовний етикет характеризується, по-перше, мовним вираженням; по-друге, ввічливістю, тобто вираження чемності та люб'язності шляхом застосування мовних формул залежно від ситуації спілкування; по-третє, доброзичливістю, тобто вираження доброго, приязного ставлення до співрозмовника.

Використовуючи висловлювання ввічливості у повсякденному спілкуванні, слід звертати увагу на традиції мовного колективу, де відбувається спілкування, та власні уподобання, а саме використання будь-якого висловлювання ввічливості, яке є характерним для конкретної ситуації мовлення, зважаючи на власні смаки та уподобання.

При спілкуванні потрібно обов'язково дотримуватися мовного етикету, знати різноманітні висловлювання ввічливості та вміти їх застосовувати залежно від ситуації спілкування, для якої показовим є такі чинники:

- вид спілкування: офіційне, неофіційне;
- моменти спілкування: привітання, прохання тощо;
- особливості адресата: вік, стать, соціальний статус тощо;
- умови спілкування: місце, час, мета, тривалість тощо.

Мовний етикет—складова частина загального етикету, а також одна із складових фахової майстерності і являє собою правила мовної поведінки, що встановлені серед носіїв мови в національному колективі.

Складові поняття мовної особистості:

- оволодіння мовними знаннями;
- великий інформаційний запас і прагнення до його розширення;
- володіння основами національного мовного етикету відповідно до комунікативного задуму;
- мовленнєва культура.

Саме в мовленнєвій поведінці проявляється особистість. Вона є показником освіченості, рівня культури, вихованості, інтелігентності. Інколи мовчання під час спілкування (особливо під час розгляду дискусійних питань) сприяє досягненню більшого комунікативного ефекту, ніж десятки аргументів, доказів тощо. Процес спілкування багато в чому залежить і від культури мовлення. Кожне слово має свою історію. Щоб правильно і красиво говорити, треба постійно збагачувати свій словниковий запас слів мови, правильно вимовляти слова; боротися із суржилом, уникати вживання жаргонної лексики; висловлювати думки стисло; говорити правду. Велике значення має не тільки що сказано, але і як сказано.

Мовний етикет включає в себе й соціально-мовні символи етикетного рівня, наприклад, етикетні формули подання руки, поклону тощо.

Отже, мовні форми спілкування - це безцінний скарб, який вимагає постійного збагачення. Треба не лише дотримуватися культури спілкування, треба бути культурною та вихованою людиною.

Знання національного мовного етикету і його вміле використання є ознакою мовної і загальної культури людини, адже без знання національного мовного етикету неможливо налагодити ділові стосунки і позитивно себе зарекомендувати.